

بررسی خودشناسی حرفه ای کادر پرستاری در بیمارستانهای وابسته

به دانشگاه علوم پزشکی کرمان

مطهره پيله ورزاده^۱، حکيمه حسين رضايي^۲، سعادت سالاري^۳، دکتر يدا.. نيکيان^۴

چکیده

مقدمه: کادر پرستاری می بایست نسبت به حرفه خود شناخت کافی داشته باشند که انگیزه فردی پرستاران در جهت تحقق این هدف ضروری است. **روش بررسی:** این پژوهش یک مطالعه توصیفی - مقطعی است که به منظور بررسی خودشناسی حرفه ای در کادر پرستاری شاغل در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی کرمان انجام شده است. جامعه پژوهش را ۵۲۰ نفر کادر پرستاری تشکیل داده اند که در زمان اجرای این پژوهش در یکی از بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی کرمان مشغول به کار بوده اند. جهت گردآوری داده ها از پرسشنامه پژوهشگر ساخته استفاده شد که حاوی ۲۶ سؤال بود و با توجه به حیطه های خود شناسی حرفه ای (انعطاف پذیری، رضایت شغلی، ارتباطات، خلاقیت، مهارت، دانش ورهبری) تنظیم گردید. **یافته ها:** نتایج این پژوهش نشان داد که اکثریت واحدهای مورد پژوهش دارای خودشناسی حرفه ای مطلوب نسبت به پرستاری بوده اند. از میان متغیرهای مورد بررسی، متغیرهای سن، نوع شغل، سابقه کار و میزان تحصیلات با خودشناسی حرفه ای اختلاف معنی داری داشتند ($p < 0/05$) ولی بین متغیرهای جنس و وضعیت تأهل با خودشناسی حرفه ای اختلاف آماری معنی داری مشاهده نشد. **نتیجه گیری:** نتایج پژوهشی می تواند رهنمودی برای مسئولین آموزش پرستاری و همچنین مدیران خدمات پرستاری باشد تا با شناخت از حرفه پرستاری، نارسایی های موجود را در زمینه های گوناگون برطرف نمایند.

واژه های کلیدی: خودشناسی حرفه ای، کادر پرستاری

مقدمه

در طی سالیان گذشته علوم روانی دستخوش تحولاتی گردیده که نتیجه ی این تحولات ایجاد نظریه ها و مفاهیم جدیدی در رابطه با خود شناسی بوده است. پوتر و پیری می نویسند: خودشناسی تصویر بدنی شخص از خود، درک فیزیکی احساسات و کیفیتهای اجتماعی و چارچوبی برای داوریها در موقعیتهای مختلف و ارتباط با دیگران می باشد^(۱).

خودشناسی مطالعه ی صادقانه و شناخت ضعفها و توانایی های خود بوده و لازمه ی تکامل رفتاری و فکری انسان می باشد و از چهار جنبه تشکیل شده است: تصویر بدنی، احترام به خود، نقش ها و هویت^(۲).

برای کسب خودشناسی حرفه ای در مرحله اول پرستاران باید درک مناسبی از خود داشته باشند که شامل درک از خویش و توانایی های خود و توانایی بیان عواطف و احساسات خویش برای دیگران است و در مجموع نشان دهنده هویت فردی آنها است که از طریق رفتارها، ارزشها، موقعیتهای، اهداف و فهم و هوش آنها شکل می گیرد^(۱).

۱-۳ و ۲-۳ مری گروه پرستاری

۴- دانشیار گروه اپیدمیولوژی

اطلاعات از پرسشنامه پژوهشگر ساخته ای استفاده شد که شامل دو بخش بود: بخش اول مربوط به اطلاعات دموگرافیک و بخش دوم شامل سؤالاتی در ارتباط با خود شناسی حرفه ای بود که از جامعه پژوهش خواسته شد نظرات خود را به صورت کاملاً موافقم، موافقم، بی نظر، مخالفم و کاملاً مخالفم بیان کنند. برای تجزیه و تحلیل داده ها و استخراج نتایج و تعیین ارتباط بین متغیرهای مورد نظر از نرم افزار SPSS استفاده شد.

نتایج

از ۵۲۰ نفر کادر پرستاری (پرستار و بهیار) تحت بررسی، ۴۷٪ پرستار و ۵۳٪ بهیار بودند. از این تعداد ۸۳/۶٪ مؤنث و ۱۶/۴٪ مذکر بودند. توزیع سنی در جمعیت مورد مطالعه از ۱۸ تا ۵۰ سال با میانگین ۲۹ و $SD=۶/۴$ بود.

یافته های حاصل از پژوهش نشان داد که ۵۸٪ افراد تحت بررسی دارای خودشناسی مطلوب، ۳۸/۵٪ دارای خودشناسی متوسط و ۳/۵٪ دارای خودشناسی ضعیف بودند (جدول ۱). همچنین بین دو گروه پرستار و بهیار از نظر خودشناسی حرفه ای اختلاف معنی دار آماری وجود داشت ($p < ۰/۰۵$) (جدول ۲).

بین متغیرهای جنس و وضعیت تأهل با خودشناسی حرفه ای رابطه معنی داری وجود نداشت. بین متغیرهای سن، نوع شغل، سابقه کار و میزان تحصیلات رابطه معنی داری وجود داشت ($p < ۰/۰۵$).

جدول ۱: توزیع فراوانی و درصد کادر پرستاری شاغل در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی کرمان بر حسب خودشناسی حرفه ای

خودشناسی حرفه ای	تعداد	درصد
مطلوب	۳۰۲	۵۸
متوسط	۲۰۰	۳۸/۵
ضعیف	۱۸	۳/۵
جمع	۵۲۰	۱۰۰

خودشناسی حرفه ای پرستاران، از ارزیابی درباره خود و حرفه خود و ارزش و بها دادن به خود تشکیل شده است^(۳). خودشناسی حرفه ای شامل اطمینان و عزت نفس می باشد و بعد مربوط به رایحه صفات مانند انعطاف پذیری، خلاقیت، دانش، مهارتها و رهبری را دربرمی گیرد. همچنین رضایت شغلی و ارتباطات حرفه ای در شکل گرفتن آن نقش مهمی دارد^(۴،۳). عزت نفس و احساس رضایت از خود و ارزیابی، از صفات ویژه پرستاری است و پرستاران در هر حال به شایستگی و احترام به خود نیاز دارند^(۵).

در مورد شغلی همچون پرستاری این مسأله بسیار اهمیت دارد که پرستاران مانند افراد دیگر در شغل های مختلف از یک خودشناسی حرفه ای برخوردار بوده و نسبت به شغل و حرفه خود شناخت و آگاهی کامل داشته باشند و بتوانند اعتماد به نفس و اطمینان به خود را بالا ببرند.

با توجه به مطالب ذکر شده می توان نتیجه گرفت پرستاران می توانند با کسب خود شناسی مناسب و به دنبال آن تفکرات سازنده و انتقال تجارب به دیگران در استقلال حرفه ای خود تأثیر داشته باشند.

با توجه به اینکه موفقیت و پیشرفت یک حرفه تا حد زیادی به وجود نگرش مثبت اجتماع نسبت به آن حرفه بستگی دارد، لذا نگرش مطلوب و شناخت از جنبه های مختلف آن حرفه سبب ایجاد احساسات و عواطف مثبت به آن می گردد. باید دانست که این نگرشها با خود شناسی حرفه ای مناسب به وجود می آید.

در این مطالعه به بررسی خودشناسی حرفه ای در کادر پرستاری بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی کرمان پرداخته شده و در خصوص نتایج آن بحث گردیده است.

روش بررسی

این پژوهش یک مطالعه ی مقطعی - توصیفی بوده که بر روی کلیه پرستاران و بهیاران شاغل در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی کرمان انجام شد. برای جمع آوری

جدول ۲: توزیع فراوانی خودشناسی حرفه ای کادر پرستاری شاغل در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی کرمان

جمع		ضعیف		متوسط		مطلوب		خودشناسی حرفه ای شغل
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۴۸/۰۷	۲۵۰	۵۵/۵	۱۰	۳۰	۶۰	۵/۹۶	۱۸۰	پرستار
۵۱/۹۳	۲۷۰	۴۴/۵	۸	۷۰	۱۴۰	۴۰/۳۹	۱۲۲	بهبیار
۱۰۰	۵۲۰	۱۰۰	۱۸	۱۰۰	۲۰۰	۱۰۰	۳۰۲	جمع

بحث و نتیجه گیری

در مورد پرستاری نسبت به سایر کادر پرستاری بیشتر است که علت آن احتمالاً می تواند مربوط به سطح تحصیلات دانشگاهی باشد^(۸).

در این مطالعه خودشناسی حرفه ای بین پرسنل مرد وزن تفاوت معنی داری نداشت که ممکن است به علت تعداد کم نمونه مرد در این پژوهش باشد.

مطالعه ای که در سال ۱۹۹۶ توسط «هاگست» انجام شد، ارتباط آماری معنی داری بین دانشجویان دختر و پسر با خودشناسی حرفه ای به دست آمد^(۹) که با نتایج تحقیق موجود متفاوت بود که شاید دلیل آن عدم همبستگی مربوط به متفاوت بودن محیط مورد مطالعه باشد. پرستاران باید ارزشهای این حرفه را به خوبی بشناسند تا بتوانند خدمات خود را با کیفیت مطلوب به مددجویان ارائه نمایند.

یافته های این پژوهش می تواند رهنمودی برای مسئولین آموزش پرستاری باشد تا آنها با بالابردن خودشناسی و اطمینان به خود در دانشجویان، پایه های مستحکمی را در مورد حرفه ی پرستاری پایه ریزی نمایند.

مدیران خدمات پرستاری با استفاده از این پژوهش و شناخت نسبت به حرفه پرستاری می توانند نارسایی های موجود در زمینه های شغلی از قبیل نارضایتی ها، ارتباطات و رهبری را با ارائه کنفرانسها و کلاسهای آموزشی برطرف کنند و برنامه های پیش بینی شده را طوری طرح ریزی نمایند تا تمامی این نارسایی ها به نحو مطلوب برطرف گردد.

خودشناسی حرفه ای در بین کادر پرستاری شاغل در بیمارستانهای وابسته به دانشگاه علوم پزشکی کرمان مطلوب بود و نسبت آن در مقایسه با خودشناسی حرفه ای که توسط Arthure در سال ۱۹۹۶ در بین پرستاران انجام گرفته بود همخوانی دارد^(۲). در این پژوهش نشان داده شد که پرستاران به صورت معنی داری خودشناسی حرفه ای مطلوبتری نسبت به بهبیاران داشتند. یکی از دلایل احتمالی آن می تواند تجربه و معلومات کاری باشد.

مطالعه ای توسط Fitt در سال ۱۹۹۶ تحت عنوان سنجش خودشناسی حرفه ای در دانشجویان سال سوم و چهارم صورت گرفت. وی دریافت خودشناسی با افزایش سال تحصیلی زیادتر می شود که با تحقیق حاضر نیز همخوانی دارد^(۶) و شاید به دلیل این باشد که افزایش سال تحصیلی شناخت بیشتری نسبت به پرستاری ایجاد می کند که این امر می تواند منجر به افزایش خودشناسی شود. شایستگی و عزت نفس ارزش گذاری برای خود از طریق خودشناسی حرفه ای به دست می آید. یکی از عوامل مؤثر جهت رسیدن به خودشناسی حرفه ای مطلوب گذراندن دوره های آموزشی در سطح دانشگاه می باشد^(۴).

در گزارش Borghi در سال ۱۹۹۹ ارتباط آماری معنی داری بین شغل و خودشناسی حرفه ای حاصل شد^(۷). نتایج تحقیق Gudemezey در سال ۱۹۹۸ نشان دادند بین احساس کارکنان پرستاری در مورد حرفه ی پرستاری ارتباط آماری معنی داری وجود دارد به این صورت که میزان احساس مثبت پرستاران

References

- 1- Potter ; paterca . perry . K Anne . *Basic Nursing theory and practice*. St. Lawis. The Mosby Company.1998.
- ۲- لوون ، ولف لویس . « اصول اولیه مراقبتهای پرستاری » . ترجمه گروه مرکز آموزشگاه شیراز ، مرکز نشر دانشگاهی ، ۱۳۷۶ .
- 3- Arthure. D. *Measuring the profissional self-concept of nurses: A critical review*. Journal of Advance Nursing.1996 : 712-19 .
- 4- Kelly , Bright . *The profissional self concept of nursing under graduats and ther perceptions of linflutial forces* . Journal of Nursing Edition. 1996. Vol30 : 121-24.
- 5- Wandere ,Theomas . *Self concept and rofissional image*. Nursing Times 1997 : 3-5.
- 6- Fitt, Mezey.*Nurses satisfaction :How nurses fell about nursing*. Nursing Edit . 1996: 61-63.
- 7- Borghi, Gade.*Job satisfaction and dissfaction among hospital nursing superisors*. Nursing Times. 1999 , 22 (1) : 372-384
- 8- Gudemezey.*Nurrses satisfaction: How nurses fell about Nursing*.Nursing Edition,1998:61-3.